

Nr 299.

Av herr **Larsson, Sam**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om erkända arbetslöshetskassor m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 38 till innevarande års riksdag framlägges åter förslag till införande av arbetslöshetsförsäkring. Kungl. Maj:ts proposition överensstämmer i det väsentliga med det av särskilda utskottet vid 1933 års riksdag förordade förslaget i samma ämne. Avvikelserna i årets proposition från nämnda utskotts förslag påträffas i förordningen om erkända arbetslöshetskassor och gälla där följande punkter:

a) I 1 § har Kungl. Maj:t föreslagit sådan bestämmelse rörande statsbidragsgrunderna, att dessa komme att anknytas till anslagsbeviljandet och alltså kunna ändras genom beslut vid gemensam votering. Särskilda utskottet år 1933 åter hade föreslagit att ifrågavarande bestämmelser skulle ingå i en av Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt antagen förordning om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor.

b) I 7 § upptager årets kungliga proposition stadgande om att från rätt att vinna inträde i erkänd arbetslöshetskassa eller att där kvarstå såsom medlem skall, bland andra, uteslutas den, som under de senast förflutna tolv månaderna under längre tid än sex månader haft ställning såsom självständig företagare utan att samtidigt mot avlöning användas till arbete för annans räkning. I stället för sex månader upptog på denna punkt särskilda utskottet år 1933 en tid av fem månader.

c) I 21 § innehåller propositionen nr 38 bestämmelser om att det antal veckoavgifter, vilka skola vara erlagda för rätt till understöd, för medlem, som icke tidigare uppburit understöd från kassan, skola utgöra fyrtio under de närmast före arbetslöshetens inträdande förflutna tjugufyra månaderna. Till medlem, som tidigare uppburit understöd från kassan, får understöd utgivas endast om han på samma sätt under tolv månader erlagt avgifter, motsvarande minst tjuguveckoavgifter. Motsvarande bestämmelser stadgas vid övergång från klass med lägre till klass med högre daghjälp. I särskilda utskottets betänkande år 1933 föreslogs bestämmelser om femtiotvå veckoavgifter vid första understödets utgående och tjugusex veckoavgifter vid därefter inträffad arbetslöshet jämte härtill svarande bestämmelser vid övergång från klass med lägre till klass med högre daghjälp.

d) Propositionen upptager förslag till lag angående bidrag från arbetsgivare till bestridande av statens omkostnader för de erkända arbetslöshetskassorna och den offentliga arbetsförmedlingen. Detta lagförslag avstyrktes av 1933 års särskilda utskott.

e) Propositionen upptager förslag till förordning om riksförsäkringsanstaltens uppbörd av avgifter jämlikt lagen angående bidrag från arbetsgivare till bestridande av statens omkostnader för de erkända arbetslöshetskassorna och den offentliga arbetsförmedlingen. Även detta förslag hade av särskilda utskottet år 1933 avstyrkts.

f) I propositionen ingår förslag till förordning om ändrad lydelse av § 5 i förordningen den 31 mars 1922 (nr 130) angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete. Detta förslag hade av 1933 års särskilda utskott avstyrkts.

Beträffande samtliga nämnda punkter synas mig övervägande skäl tala för de bestämmelser som 1933 års särskilda utskott förordade. Statsrådet och chefen för Socialdepartementet förklarade också å regeringens vägnar i första kammaren, att han kunde godtaga de av särskilda utskottet föreslagna ändringarna i Kungl. Maj:ts proposition. Jag kommer för den skull att hemställa om bifall till samma förslag, som år 1933 förordades av särskilda utskottet.

På en punkt föranleder riksdagens beslut år 1933 i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner nr 211, 212 och 216 angående anslag till bekämpande av arbetslösheten m. m. till särskilt övervägande rörande arbetslöshetsförsäkringens anknytning till reservarbetslinjen. Genom nu gällande regler för reservarbetslönens fastställande kommer denna lön att sammanfalla med grovarbetarlönen å respektive orter.

Särskilda utskottet år 1933 uttalade, att något allmänt omdöme icke torde kunna uttalas om att reservarbetslönen uppfyllde det krav på avlöning, som försäkringsförordningen uppställde. Om sålunda grovarbetarlönen å en ort fastställts efter lantarbetarlönen och det gällde hänvisning till ett i orten som reservarbete anordnat vägarbete med avlöning, som väl vore lika hög som den fastställda grovarbetarlönen men dock vore lägre än den i orten vanliga avlöningen för vägarbete, så vore det tydligt, att reservarbetarlönen understeg den i arbetsorten vanliga avlöningen "för sådant arbete". Under sådana förhållanden föreläge icke skyldighet för en försäkrad arbetare att antaga hänvisning till ifrågavarande reservarbete. Om åter lönen för ett reservarbete kunde sägas motsvara den i arbetsorten vanliga avlöningen för sådant arbete, föreläge otvivelaktigt skyldighet för en försäkrad arbetare att vid risk av understödets indragande antaga hänvisning till reservarbetet. Frågan om skyldighet att antaga hänvisning till reservarbete måste således bedömas från fall till fall enligt de i försäkringsförord-

ningen givna bestämmelserna. Något behov av ett särskilt stadgande rörande anknytningen mellan försäkringen och reservarbetslinjen syntes utskottet icke föreligga.

I den av herrar Trygger m. fl. till särskilda utskottets utlåtande fogade reservationen yrkades att i 15 § i försäkringsförordningen skulle införas följande stadgande: "Arbete, vilket enligt vad därom särskilt är stadgat, anordnats som statligt eller statskommunalt reservarbete, skall, oavsett lörens storlek anses som lämpligt arbete". Till motivering för detta stadgande anfördes, att enligt den givna definitionen på vad som skulle förstås med lämpligt arbete skyldighet väl ej finge anses förefinnas för de försäkrade att antaga hänvisning till reservarbete. Reservanterna kunde emellertid ej finna annat än att skyldighet att antaga sådan hänvisning alltid borde föreligga. Reservarbete vore en bland samhällets hjälpformer emot arbetslösheten, och det kunde ej anses riktigt, att den, som utan giltig anledning vägrade att inställa sig vid reservarbete skulle kunna åtnjuta kontant understöd med statsbidrag från en arbetslöshetskassa. Dessa reservanter förordade således, att i förordningen infördes bestämmelse om skyldighet för de försäkrade att vid risk av understödets indragande antaga hänvisning till reservarbete. Skyldighet att antaga sådan hänvisning borde dock lämpligen endast stadgas beträffande statliga och statskommunala reservarbeten. Det torde uppmärksammas, att ifrågavarande reservanter förordade bibehållande av de före den 1 juli 1933 gällande bestämmelserna angående lönesättning vid reservarbeten.

I den av herr Hamrin m. fl. till särskilda utskottets utlåtande fogade reservationen yrkades, att i försäkringsförordningens 15 § skulle införas följande stadgande: "Uppstår inom riket eller någon del därav eller inom visst yrke särskilt omfattande arbetslöshet, äger tillsynsmyndigheten föreskriva, att arbete, vilket enligt vad därom särskilt är stadgat anordnats som statligt eller statskommunalt reservarbete, skall, oavsett lörens storlek, anses som lämpligt arbete". Dessa reservanter hade i fråga om reservarbetarlönen förordat, att denna upp till fyra kronors höjd skulle sammanfalla med den lägsta grovarbetarlönen i orten, varemot högre grovarbetarlöner skulle reduceras med vissa procenttal. Om den reservarbetslön, som sammanföle med lägsta grovarbetarlönen, uttalade dessa reservanter, att nämnda reservarbetslön alltid måste anses skälig i förhållande till i arbetsorten förekommande avlöning för sådant arbete som reservarbetet. Samma resultat i fråga om avlöningens skälighet finge man emellertid anses komma till även vid något högre löneläge. Då reservarbetslönen toges till utgångspunkt vid ackordssättningen och erfarenheten givit vid handen, att medelinkomsten i regel överstege denna lön, finge man anses kunna utgå från att de faktiska inkomsterna för goda arbetare även vid ett något högre

löneläge än fyra kronor komme att uppgå till den fastställda grovarbetarlönen. Vid sådant förhållande borde en försäkrad arbetare, därest övriga i förordningen omnämnda förutsättningar jämväl föreläge, vara skyldig att antaga hänvisning till reservarbete vid risk av daghjälpens indragande under en tid av fyra veckor. Särskild bestämmelse härom ansågs ej behöva införas i förordningen. För orter med de högre grovarbetarlönerna ansågo reservanternas, att en allmän skyldighet att antaga hänvisning till reservarbete ej lämpligen borde föreskrivas. De förordade i stället ovan angivna stadgande.

Genom det beslut 1933 års riksdag fattade angående reservarbetslönens bestämmande har nämnda lön över hela linjen kommit att i praktiken sammanfalla med lägsta grovarbetarlönen å vederbörande orter. Under sådana förhållanden bör, såsom herr Hamrin m. fl. framhöllo, reservarbetslönen alltid anses såsom skälig avlöning ur försäkringens synpunkt. För undvikande av alla tvister på denna punkt torde ett uttryckligt stadgande böra införas i 15 § om att reservarbete, oavsett lörens storlek, alltid skall anses såsom lämpligt arbete.

Med stöd av vad sålunda anförts, får jag hemställa,

A) att riksdagen måtte besluta, att 1, 7 och 15 §§ samt 21 § 1 mom. i förordningen om erkända arbetslöshetskassor skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Registrerad understödsförening — — — *erkänd arbetslöshetskassa*.

Understödsförening antages — — — *omförmälda tillsynsmyndigheten*.

Med antagande följer rätt till statsbidrag i enlighet med vad därom särskilt är stadgat.

Erkänd arbetslöshetskassas — — — "erkänd arbetslöshetskassa".

7 §.

Från rätt att vinna inträde i erkänd arbetslöshetskassa eller att där kvarstå såsom medlem skall uteslutas

1) den som under de senast förflutna tolv månaderna under längre tid än fem månader haft ställning såsom stjälvständig företagare utan att samtidigt mot avlöning användas till arbete för annans räkning;

2) den som — — — avses i 13 §.

15 §.

Till den — — — förhållande inträffat.

Erbjudet arbete — — — arbetets natur.

Arbete, vilket enligt vad därom särskilt är stadgat anordnats som statligt eller statskommunalt reservarbete, skall, oavsett lönens storlek, anses som lämpligt arbete.

Vad sålunda — — — angående konflikten.

21 §.

1 mom. Erkänd arbetslöshetskassa må till medlem, som icke tidigare uppburit understöd från kassan, utgiva understöd endast därest han för tid under de närmast före arbetslöshetens inträdande förflutna tjugufyra månaderna till kassan erlagt avgifter, motsvarande minst femtiotvå veckoavgifter. Har medlem, som här avses, övergått från klass med lägre daghjälp till klass med högre daghjälp, må den högre daghjälpen icke utgivas till honom, med mindre summan av hans för tid under de närmast före arbetslöshetens inträdande förflutna tjugufyra månaderna inbetalade avgifter motsvarar summan av femtiotvå veckoavgifter i den högre klassen, dock att avgifter måste hava efter övergången erlagts för minst tjugusex veckor i den högre klassen.

Till medlem, vilken tidigare uppburit understöd från kassan, må understöd utgivas, om han för tid under de närmast före arbetslöshetens inträdande förflutna tolv månaderna till kassan erlagt avgifter, motsvarande minst tjugusex veckoavgifter. Har sådan medlem övergått till klass med högre daghjälp, må den högre daghjälpen icke utgivas till honom, med mindre summan av hans för tid under de närmast före arbetslöshetens inträdande förflutna tolv månaderna inbetalade avgifterna motsvarar summan av tjugusex veckoavgifter i den högre klassen, dock att avgifter måste hava efter övergången erlagts för minst tretton veckor i den högre klassen.

Där sjukdom — — — sig arbete.

Har medlem — — — avstängningstidens slut.

B) att förslag till lag angående bidrag från arbetsgivare till bestridande av statens omkostnader för de erkända arbetslöshetskassorna och den offentliga arbetsförmedlingen icke måtte av riksdagen bifallas.

C) att förslag till förordning om riksförsäkringsanstaltens uppbörd av avgifter jämlikt lagen angående bidrag från arbetsgivare till bestridande av statens omkostnader för de erkända arbetslöshetskassorna och den offentliga arbetsförmedlingen icke måtte av riksdagen bifallas.

D) att förslag till förordning om ändrad lydelse av § 5 i förordningen den 31 mars 1922 (nr 130) angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete icke måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 13 februari 1934.

Sam Larsson.
